

המשך פעילויות בעקבות הסיפור - סל מלא תאנים

מאת: אורי אלון
 איורים: מנחם הלברשטט
 הוצאה: תכלת
 קבוצת גיל: כְּתָה א'

האזינו לסיפור "סל מלא תאנים"
 אנו מזמינים אתכם/ן להאזין להקלטה הקסומה של הסיפור "סל מלא תאנים", מאת: אורי אלון | איורים: מנחם
 הלברשטט | הוצאת: תכלת (גנים)

יוצרים ומגישים ירדן בר כוכבא הַּלפּרין ודידי שחר
 מוזיקה ונגינה טל בלכרוביץ'
 פתיח דידי שחר
 חלילית, חליל ואקורדיון סלעית להב

מוכנים/ות? מת חי לים! !

להמחזי את הסיפור
 אתם יכולים להמחזי את הסיפור, כדאי להיעזר בתחפושות ובאביזרים מתאימים (בדים, גלימות, סלסילות ועוד)
 ולבקש מילדיכם להסביר במילים שלהם למה הזקן טרח לנטוע את העץ.

מה משמעות הסיפור בימינו
תוכלו לחשוב ביחד, מה משמעות הסיפור בימינו? כיצד אנחנו דואגים ו"נוטעים" למען הדורות הבאים? זו הזדמנות לשתף את ילדיכם בנושאים ובערכים שחשובים לכם או ב"מתנות" שעוברות מדור לדור בתוך המשפחה. יחד תוכלו להחליט על יוזמה משותפת שתשפיע על הדור הבא, למשל נטיעת עץ או טיפוח הסביבה.

אילו "מתנות" עוברות מדור לדור במשפחה שלכם
אילו "מתנות" עוברות מדור לדור במשפחה שלכם? אפשר לחפש בבית חפצים או תמונות שעברו אליכם מהסבים ומהסבתות ולספר לילדיכם סיפורים שעומדים מאחוריהם. יחד אפשר לחשוב, אילו חפצים ירצו ילדיכם לשמור לאחים או לחברים צעירים מהם?

לצאת ל"טיול עצים" בסביבת הבית
אפשר לצאת ל"טיול עצים" בסביבת הבית. האם גדלים בסביבה העצים שמופיעים בסיפור? תוכלו להשוות בין העצים: איזו "מתנה" נותן כל עץ? אילו הם עצי נוי ואילו מניבים פרי? כיצד יודעים אם העץ צעיר או זקן? תוכלו לארוז את הספר, שמיכה וכיבוד קל, ולקרוא את הסיפור יחד בחיק הטבע, תחת עץ. בהמשך אפשר לאסוף אצטרובלים, קליפות עץ, עלים ועוד, ולהכין מהם יחד יצירה עם חזרתכם הביתה.

שיקה

לשתף זה את זה בדברים אליהם הגעתם לאחר המתנה
אנחנו לא תמיד זוכים לראות את הפירות של מאמצינו, ולפעמים קשה להמתין לתוצאה! בעקבות הסיפור תוכלו
לשתף זה את זה בדברים אליהם הגעתם לאחר המתנה.

קללי

במקורות שונים האדם משול לעץ
במקורות שונים האדם משול לעץ. אפשר לשוחח עם ילדיכם על השורשים ועל ענפי המשפחה שלכם. אפשר גם
לשרטט יחד "אילן יוחסין" של המשפחה שלכם, מדור הסבים עד דור הילדים.

העשרה

עוד גרסאות לאותה אגדה
האם אתם מכירים גרסאות אחרות לאגדה? אפשר לחפש אותן בספר "אגדות שלנו" (שהם סמיט), ב"כה עשו
חכמינו" (יוכבד סגל) או באתר האינטרנט "ספר האגדה לילדים" ולהשוות בין הגרסאות. האם אתם אוהבים את
אחת הגרסאות יותר מהאחרות? למה?

קשור

עוד על הסיפור
[עוד על הסיפור באתר ספר האגדה](#)

[אדריאנוס קיסר במוזיאון ישראל](#)

פְּלִי

מי היה אֲדְרִיאָנוּס, וְלָמָּה זֶה חָשׁוּב?
הספר מבוסס על מדרש עתיק, ואפשר לקרוא אותו בשני רבדים לפחות: הרובד שלפיו ראוי לאדם לדאוג לדורות הבאים ולעסוק בקיומו של עולם מתוך אופטימיות ותקווה, ורובד נוסף הקשור לרקע ההיסטורי של הסיפור העתיק ולדמותו של אדריאנוס (76-138 לספירה), שהיה מהקיסרים הבולטים ברומא, ובימיו שגשגה האימפריה הרומית. הוא דאג לאבטחת השטח העצום שלה ולטיפוח האומנויות ונחשב משכיל ורחב אופקים. עם זאת הוא גם הקיסר האחראי לדיכוי מרד בר־ כוכבא (132-135 לספירה), להחרבת יהודה, להגליית תושביה ולמכירתם לעבדים. חכמים מתארים אותו כאדם חכם ומשכיל ובו־בזמן אכזר ואחראי לחורבן. אם כן, "סל מלא תאנים" הוא גם סיפור בעל רקע היסטורי המלמד על היכולת להמשיך ולהחזיק בתקווה בימים קשים ועל יכולת שלא להתירא מפני החזק ממך ולהמשיך להתנהל בדרך של אמונה ותקווה.

להעשרה ² [פסל אדריאנוס במוזיאון ישראל](#)

[מדרש אגדה ב"לקסיקון מקרא"](#)
[מט"ח מדרש תנחומא באתר "המכלול"](#)

הצעות לפעילות ² לבחירתכן מגוון הצעות לשיחה ולפעילות. תוכלו לבחור מהן את המתאימות לכן ולתלמידים.

הצעות לקריאת הספר בכתה

הטרמה ☒ כדאי לשאול: "האם קרה לכם שחייבתם למשהו שיקרה?" ; "האם היה לכם קל לחכות? איך הרגשתם?" ; איך הרגשתם כשמה שציפיתם לו קרה?" ; "האם אתם אוהבים להמתין עד שמה שאתם מצפים לו יקרה, או שאתם מעדיפים שהוא יקרה מייד?"

קריאה ☒ כדאי לקרוא את הספר בקול, כאשר בידי כל תלמיד ותלמידה יש עותק אישי, ויש סימן מוסכם [צלצול בפעמון, מחיאת כפיים] למעבר לעמוד הבא ולהמתנה עד לסיום ההתבוננות באיורים והמעבר של כולם לעמוד הבא.

מה יקרה בהמשך? ☒ כדאי לעצור לאחר השאלה "זוכר?" שהזקן שואל את אדריאנוס לאחר שהביא לו תאנים, ולשאול: "מה, לדעתכם, יעשה הקיסר עכשיו?" ניתן לעצור ולהמשיך בקריאה למוחרת וכך ליצור מתח לקראת ההמשך.

קריאה חוזרת ☒ כדאי לשוב ולקרוא את הסיפור כמה פעמים בשבוע. הקריאה החוזרת מסייעת לילדים ליהנות מהספר ולהעמיק בפרטים ומחזקת את תחושת המסוגלות אצל הילדים שכבר מכירים את התפתחות העלילה. בכל קריאה כדאי להתמקד בפן מסוים של הספר: בתגובות של הזקן, באיורים ובסיפור הסיפור באמצעותם ועוד.

מעברים ורצף חינוכי ☒ ספר נוסף בנושא כדאי להיזכר ולקרוא את הספר "המכונה", שחולק בגנים בשנה"ל תשפ"ג ועוסק גם הוא בזיכרונות ובקשר רב-דורי, ולציין יחד את הדומה והשונה בין הספרים.

תוכלו לבקש מהילדים להביא את הספר לכיתה ולקרוא בו יחד וכך ליצור רצף חינוכי ואורייני בין הגן לכיתה א'.

על מה כדאי לדבר בכתה?

הבנת הסיפור ☒ תחילה כדאי לשאול שאלות הבנה של מודל הסיטואציה: "מדוע התפלא הקיסר שהזקן נוטע עץ?" ; "מדוע החליט האיש לנטוע עץ אף על פי שכבר היה בן מאה?" ; "מדוע הוא לא פחד ויצא מביתו כשהקיסר עבר?" ; "מדוע התאנים של הזקן כל כך טעימות?" ; "איזו מתנה נתן הקיסר לזקן, ואילו מתנות מצא הזקן סביבו?"

ומה דעתכם? בִּשְׁלֵב הַבָּא כְּדָאֵי לְשֵׂאוֹל שְׂאֵלוֹת חֲשִׁיבָה וְדַעָה אִישִׁית: "לְמָה, לְדַעַתְכֶם, הַחֲלִיט הַאִישׁ לְנִטּוֹעַ עָץ?"; "מָה הַפְּלִיא אֶת הַקִּיסָר?"; "מְדוּעַ הִבִּיא הַזֶּקֶן אֶת הַתַּאנִּים לְקִיסָר?"; "מְדוּעַ הֶעֱנִיק הַקִּיסָר מֵתֵנָה לְאִישׁ?"; "אֵילוֹ מֵתֵנוֹת מֵעֵדִיף הַאִישׁ, לְדַעַתְכֶם: אֵת הַמֵּתֵנָה שֶׁל הַקִּיסָר אוֹ אֵת אֵלוֹ שֶׁל הַטֶּבַע? מְדוּעַ?"

מֵהַסֵּפֶר לַחַיִּים בְּעַקְבוֹת הַסֵּפֶר תּוֹכְלוּ לַחְזוֹר וּלְשֵׂאוֹל אֵת שְׂאֵלַת הַהֵטְרָמָה: "מָה עֵדִיף: לַחְכוֹת עַד שֶׁהַדְּבָרִים יִקְרוּ אוֹ שֶׁהֵם יִקְרוּ מֵיִיד?"; "הֲאֵם יֵשׁ יִתְרוֹנוֹת בְּהַמֵּתֵנָה?"; "אֵילוֹ דְּבָרִים קָרוּ לָכֵם אוֹ עֲשִׂיתֶם שֶׁהַתְּרַחְשׁוּ לֹאט וּבִסּוֹף הַנִּיבּוֹ פְּרִי?"; "הֲאֵם אַתֶּם מוֹצֵאִים 'מֵתֵנוֹת' בְּסִבִּיבָה שֶׁלָּכֶם? אֵילוֹ מֵתֵנוֹת?"

מְתִבּוֹנָנִים בְּאִיּוּרִים

בְּרוּזָה וְחַתּוּל בְּשְׁנֵיהֶם מְלוּוִים אֶת הַזֶּקֶן בְּאִיּוּרִים לְאוֹרֵךְ הַסִּיפּוֹר וְאִינֶם מֵתוֹאֲרִים בְּמִילִים. שְׂאֵלוֹ: "הֵיכֵן הֵם נִמְצָאִים?"; "מְדוּעַ בָּחַר הַמַּאִיר לְהוֹסִיף אוֹתָם, לְדַעַתְכֶם?"; "מָה הֵם הֵיוּ יְכוּלִים לְסַפֵּר אֵילוֹ יְכֵלוּ לְסַפֵּר אֵת הַסִּיפּוֹר?"

שֶׁבַע הַמִּינִים בְּזֶה הַזֶּמַּן הַזֶּה לְהַכִּיר אֶת שֶׁבַע הַמִּינִים שֶׁבָּהֶם הִשְׁתַּבַּח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְחַפֵּשׂ אוֹתָם בֵּין אִיּוּרֵי הַסֵּפֶר. כְּדָאֵי לְהַעֲמִיק וּלְהַתְּבוֹן בְּאִיּוֹר שֶׁבִּסּוֹף הַסִּיפּוֹר, בּוֹ הַזֶּקֶן מֵתִישֵׁב בְּצֶל הַתַּאנָּה וְרוֹאֵה מֵתֵנוֹת סִבִּיבּוֹ- "מֵאִיזוֹ נְקוּדַת מִבְּטָא אֲנִי מְבִיטִים בְּזֶקֶן?"; "הֵיכֵן מֵטִבְעוֹת הַזֶּהָב, וּמְדוּעַ הֵם מוֹפִיעִים בְּאִיּוֹר?"; "הֲאֵם הַמִּטְבְּעוֹת הֵם הַמֵּתֵנוֹת שֶׁהַזֶּקֶן מֵעֵרִיךְ?"

לְהַרְחִיבָה – [שֶׁבַע הַמִּינִים](#) בְּאֵתֶר קַק"ל

הַעֲמוּד הָאֲחֵרוֹן בְּהַעֲמוּד הָאֲחֵרוֹן מְכִיל אִיּוּרִים לְלֹא מִילִים. בְּעַקְבוֹת הַמִּילִים הָאֲחֵרוֹנוֹת בְּסִיפּוֹר "מֵתֵנוֹת לְכֹל הַיְלָדִים" כְּדָאֵי לְחַפֵּשׂ בְּעֲמוּד הָאֲחֵרוֹן אֶת הַיְלָדִים וְאֵת הַמֵּתֵנוֹת. שְׂאֵלוֹ: "אֵילוֹ עֲצִים מוֹפִיעִים בְּאִיּוֹר? וְאֵילוֹ מֵתֵנוֹת נוֹסְפוֹת?"

נְתִינָה מֵהַלֵּב

"הסב הזקן שהיה פעם ילד" רוצה לחלוק עם הבאים אחריו בהרגשה הנפלאה שהפירות הטעימים יוצרים אצלו.

נתינה אצל ילדים ילדות וילדים שונים זה מזה ביכולת להעניק: לחלקם קל יותר לתת, ולחלקם קשה לחלוק.

נתינה בעלת משמעות חוזרת אל הנותן יוזמות של נתינה לקהילה ולסביבה יכולות לחזק את הערך העצמי ולהעצים את הרגשת השייכות והנתינה.

אפשר לשלב את הספר בפעילויות נתינה במסגרת הכיתה או בית הספר תוך דיון על התחושות שהפעילות עוררה בתלמידים לפני שהחלה, במהלכה ואחריה.

חֶקֶר

סֵל מְלֵא תְּאֲנִים

התאנה היא הפרי הראשון המופיע בתנ"ך ונמנית עם שבעת המינים: "אֶרֶץ חֹטָה וְשֹׁעֲרָה וְגִפְן וּתְאֲנָה וְרִמּוֹן; אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ" [דברים ח, ח]. בעבר שימשה התאנה ממתק מרכזי באזורנו, והסתייעו בה בגיבון (הכנת גבינה מחלב), בחיטוי פצעים ובהסרת יבלות.

ומה עוד מעניין בתאנה? תוכלו לחקור על התאנה עם התלמידים ואולי לטעום ממנה טרייה או מיובשת.

להרחבה – [תאנה](#), אתר "צמח השדה", קק"ל

הביטוי "איש תחת גפנו ותחת תאנתו" [מלכים א ה, ה], אתר רב-מילים

לְצֵאת הַחוּצָה

מִתְנֹות מֵהַטֵּבַע

בעקבות הסבא בסיפור תוכלו לצאת החוצה ולחפש מתנות שהטבע מעניק לכולנו: אפשר לשכב או לקום

ולהסתובב ולחפש עננים יפים בשמיים וציפורים מצייצות. אילו עוד מתנות מהטבע אתם מגלים?

חקר

לְגַדֵּל מְהֵרָה, לְגַדֵּל לְאֵט

תוכלו לגדל צמחים ולהתנסות בגידול מהיר ובגידול איטי: אפשר לשתול צמחים בעציצים, להנביט נבטים ולגדל ירקות על מצע של מים. קצב הגידול של כל אחת מהשיטות שונה, כך שהפעילות מציעה גם התנסות בתהליך, קבלת אחריות משותפת, מעקב אחר גדילה וצמיחה והיכרות איתן.

www.pjisrael.org עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה